Η ιστορία των Εβραίων αθλητών της Θεσσαλονίκης θα παρουσιάζεται μέχρι τα μέσα Αυγούστου 2011 σε έκθεση φωτογραφικών ντοκουμέντων στο Εβραϊκό Μουσείο.

Ο Εβραίος αθλητής της Θεσσαλονίκης Ντίνος Ουζιέλ, χαρακτηριζόταν συχνά «ως η ψυχή της Μακεδονικής πυγμαχίας». «Διακρίνεται διά την αντίληψίν του, ως και δια το θαυμάσιο παιγνίδι του», έγραψε γι΄ αυτόν ο αθλητικός Τύπος το 1939. Η επιτυχημένη αθλητική του διαδρομή διακόπηκε όταν μεταφέρθηκε από τους Γερμανούς στο στρατόπεδο Χιρς της Θεσσαλονίκης. Ωστόσο, οι πυγμαχικές του ικανότητες έμελλε να τον σώσουν τελικά, καθώς απέδρασε τραυματίζοντας θανάσιμα με τη γροθιά του τον Γερμανό φρουρό του.

Μία λιγότερο γνωστή «απόχρωση» της εβραϊκής ιστορίας, τις επιδόσεις των Εβραίων της Θεσσαλονίκης στον αθλητισμό, επιχειρεί να αναδείξει σε έκθεσή του το Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης.

Στην έκθεση με θέμα: «Έλληνες Εβραίοι αθλητές και αθλήτριες. Η συμβολή της Θεσσαλονίκης», που εγκαινιάστηκε στις 4.5.2011, παρουσιάζονται φωτογραφικά τεκμήρια από τη δράση των Εβραίων αθλητών της Θεσσαλονίκης κατά το μεσοπόλεμο, οπότε συμμετείχαν καθοριστικά στη διαμόρφωση της αθλητικής ζωής και διέπρεψαν σε όλα τα ατομικά και ομαδικά αθλήματα, αλλά και κατά τη μεταπολεμική περίοδο, που συνέχισαν την παλιά παράδοση.

«Η έκθεση ασχολείται με ένα λησμονημένο τομέα, την παρουσία των Εβραίων στον αθλητισμό. Πολύ συχνά η εβραϊκή ιστορία αρχίζει και τελειώνει στο Ολοκαύτωμα, ενώ κυριαρχεί και το στερεότυπο για τους Εβραίους ότι μεγαλούργησαν στον πνευματικό τομέα. Ο αθλητισμός είναι ένα πεδίο ανεξερεύνητο», τόνισε κατά τη διάρκεια σχετικής συνέντευξης Τύπου ο επιμελητής της έκθεσης, επίκουρος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Νίκος Ζάικος.

Χρονιά – σταθμός στην αθλητική ιστορία των Εβραίων της Θεσσαλονίκης αποτελεί το 1908, οπότε ιδρύθηκε ο σύλλογος Μακαμπή (την ίδια χρονιά με τον Ηρακλή), το μόνο από τα εβραϊκά σωματεία της Θεσσαλονίκης, που υφίσταται μέχρι σήμερα. Στους κόλπους της Μακαμπή εντάχθηκαν διακεκριμένοι Εβραίοι αθλητές ποδοσφαίρου, πυγμαχίας, ξιφασκίας, άρσης βαρών και κλασικού αθλητισμού. Επίσης, η Μακαμπή ήταν για χρόνια πρωταθλήτρια Θεσσαλονίκης και στο πινγκ πονγκ.

Το 1924 εμφανίστηκε στην αθλητική ζωή της Θεσσαλονίκης ένα ακόμα σημαντικό εβραϊκό σωματείο, ο Γυμναστικός Ισραηλιτικός Σύνδεσμος Ακόαχ. Εκτός από τις δύο παραπάνω ομάδες και άλλες εβραϊκές είχαν επιδόσεις σε τοπικό επίπεδο. Επίσης, πολλοί Εβραίοι αθλητές διέπρεψαν στις πιο γνωστές τοπικές ομάδες, όπως ο Ηρακλής και ο Άρης.

Στους σημαντικότερους αθλητές της εποχής συγκαταλέγονται ο δρομέας μέσων αποστάσεων Λέων Πασού, ο νεότερος αδελφός του Τζακ, ο δρομέας και διεθνής ποδοσφαιριστής Αλβέρτος Ναχμίας, και οι σπρίντερ Μωρίς Κοέν και Αλέγκρα Γκατένιο.

Phoca PDF

Η ομάδα της πυγμαχίας της Μακαμπή με επικεφαλής τον Ντίνο Ουζιέλ και τους Τζάκο Ραζό, Μάρκο Αζούζ και Σαλάμω Αρούχ κυριάρχησε προπολεμικά στα ερασιτεχνικά ρινγκ της Ελλάδας.

Στη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής η φυσιογνωμία της Θεσσαλονίκης άλλαξε, εξαιτίας του Ολοκαυτώματος. Οι περισσότεροι αθλητές εξοντώθηκαν στα στρατόπεδα του θανάτου, ενώ λίγοι επιβίωσαν. Μεταξύ αυτών ο Ντίνος Ουζιέλ, του οποίου οι πυγμαχικές ικανότητες ήταν σωτήριες, ή ο Τζάκος Ραζόν, ο οποίος έδινε αγώνες πυγμαχίας στο Άουσβιτς, ελπίζοντας ότι θα σωθεί. «Όλοι οι άνδρες των SS ερχόντουσαν για να μας δουν κάθε Κυριακή που πυγμαχούσαμε», θυμόταν.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η αθλητική δραστηριότητα της αποδεκατισμένης εβραϊκής κοινότητας ήταν περιορισμένη. Κατά τη δεκαετία του ’60 η Μακαμπή επαναδραστηριοποιήθηκε και οι αθλητές άρχισαν να διακρίνονται ξανά. Στους καλύτερους αθλητές της μεταπολεμικής εποχής συγκαταλέγονται ο Λέων Ερρέρα, καλαθοσφαιριστής της Μακαμπή και σημερινός πρόεδρος της Επιτροπής του Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης, και ο Μάριος Ματαλόν, ο οποίος το 2007 κατέκτησε με την εθνική Ομάδα Μπάσκετ Εφήβων το ασημένιο μετάλλιο στο Ευρωμπάσκετ της Ισπανίας.

(Αυριανή, 4.5.2011)

ΛΕΖΑΝΤΑ: Στη φωτογραφία η ποδοσφαιρική ομάδα Μακαμπή, 1934. Αριστερά ξαπλώμενος ο Ηλίας Ερρέρα (Αρχείο Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης).

Phoca PDF